TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2019. gada 19. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums – Regula (EEK) Nr. 1408/71 – 13. pants – Piemērojamie tiesību akti – Dalībvalsts iedzīvotājs, uz kuru attiecas Regulas (EEK) Nr. 1408/71 piemērošanas joma – Ar vecuma apdrošināšanas sistēmu vai ģimenes pabalstiem saistīts pabalsts – Dzīvesvietas dalībvalsts un nodarbinātības dalībvalsts – Atteikums

Apvienotajās lietās C-95/18 un C-96/18

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2018. gada 2. februārī un kas Tiesā reģistrēti 2018. gada 9. februārī, tiesvedībās

Sociale Verzekeringsbank

pret

F. van den Berg (C-95/18),

H. D. Giesen (C-95/18),

C. E. Franzen (C-96/18)

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneši K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] (referente), D. Švābi [*D. Šváby*], S. Rodins [*S. Rodin*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*],

ģenerāladvokāte: E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretāre: M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 23. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Sociale Verzekeringsbank* vārdā – *H. van der Most* un *N. Abdoelbasier*,

– *H. van den Berg* vārdā – *E. C. Spiering*,

– Nīderlandes valdības vārdā – *M. K. Bulterman*, *M. H. S. Gijzen* un *M. L. Noort*, pārstāves,

– Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek*, *J. Pavliš* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

– Zviedrijas valdības vārdā – *A. Falk*, *C. Meyer-Seitz*, *H. Shev*, *L. Zettergren* un *A. Alriksson*, pārstāves,

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. van Beek* un *D. Martin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2019. gada 26. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 45. un 48. pantu, kā arī 13. un 17. pantu Padomes Regulā (EEK) Nr. 1408/71 (1971. gada 14. jūnijs) par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā ar grozījumiem un atjauninājumiem, kas izdarīti ar Padomes Regulu (EK) Nr. 118/97 (1996. gada 2. decembris) (OV 1997, L 28, 1. lpp.), kurā izdarīti grozījumi ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1992/2006 (2006. gada 18. decembris) (OV 2006, L 392, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Regula Nr. 1408/71").

2 Šie lūgumi tika iesniegti tiesvedībās starp *Sociale Verzekeringsbank* (Sociālā nodrošinājuma aģentūra, Nīderlande) (turpmāk tekstā – "*SVB*") un *F. van den Berg* un *H. D. Giesen*, kā arī *C. E. Franzen* par lēmumiem, ar kuriem *SVB* samazināja attiecīgi vecuma pensiju un partnera pabalstu, kas bija piešķirti *F. van den Berg* un *H. D. Giesen*, un atteica piešķirt ģimenes pabalstu *C. E. Franzen*.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Regulas Nr. 1408/71 pirmajā, ceturtajā līdz sestajā un astotajā līdz vienpadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

"tā kā noteikumi par valstu sociālā nodrošinājuma tiesību aktu koordinēšanu attiecas uz to darba ņēmēju brīvu pārvietošanos, kuri ir dalībvalstu pilsoņi, un tiem būtu jāsekmē viņu dzīves līmeņa paaugstināšana un nodarbinātības nosacījumu uzlabošana;

[..]

tā kā ir jāievēro valstu sociālā nodrošinājuma tiesību aktu īpatnības un jāizstrādā vienīgi koordinācijas sistēma;

tā kā ar šādu koordināciju ir jāgarantē, lai [Savienībā] no dažādo valstu tiesību aktu puses būtu vienlīdzīga attieksme pret dalībvalstīs dzīvojošajiem darba ņēmējiem un viņu apgādībā esošajām personām, un viņus kā apgādniekus zaudējušajiem;

tā kā koordinēšanas noteikumiem ir jāgarantē, lai darba ņēmēji, kas pārvietojas [Savienībā], un viņu apgādībā esošās personas, un viņus kā apgādniekus zaudējušie saglabātu tās tiesības un priekšrocības, kas iegūtas un kas atrodas iegūšanas stadijā;

[..]

tā kā uz darbiniekiem un pašnodarbinātām personām, kas pārvietojas [Savienībā], būtu jāattiecas tikai vienas vienīgas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmai, lai novērstu piemērojamo valstu tiesību aktu pārklāšanos un no tā izrietošos iespējamos sarežģījumus;

tā kā tādi gadījumi, kuros uz kādu personu vienlaikus attiektos divu dalībvalstu tiesību akti, izņēmuma veidā atkāpjoties no vispārējā noteikuma, būtu pēc iespējas jāierobežo gan skaita, gan apjoma ziņā;

tā kā nolūkā pēc iespējas efektīvi garantēt vienlīdzīgu attieksmi pret visiem darba ņēmējiem, kas strādā kādā dalībvalstī, ir lietderīgi noteikt, ka parasti ir piemērojami tās dalībvalsts tiesību akti, kurā attiecīgā persona strādā darbinieka vai pašnodarbinātas personas statusā;

tā kā konkrētās situācijās, kas pamato citu piemērojamības [piesaistes] kritēriju lietošanu, ir iespējams atkāpties no šā vispārējā noteikuma".

4 Šīs regulas 1. pantā ir paredzēts:

"Šajā regulā:

a) "darbinieks" un "pašnodarbināta persona" attiecīgi nozīmē:
   i) jebkuru personu, kas obligāti vai brīvprātīgi ir apdrošināta pret viena vai vairāku veidu gadījumiem, uz kuriem attiecas darbinieku vai pašnodarbināto personu sociālā nodrošinājuma programma [sistēma] vai valsts civildienesta ierēdņu īpašā sistēma;
   ii) jebkuru personu, kas ir apdrošināta obligātajā apdrošināšanā pret viena vai vairāku veidu risku, uz kuru attiecas sociālā nodrošinājuma jomas, kas aplūkotas šajā regulā, visiem iedzīvotājiem paredzētā sociālā nodrošinājuma sistēmā vai visiem strādājošajiem paredzētā sociālā nodrošinājuma sistēmā, ja attiecīgo personu:

      – var identificēt kā darbinieku, pamatojoties uz to veidu, kādā tiek administrēta vai finansēta šāda sistēma,

      vai

      – ja persona neatbilst šādiem kritērijiem, bet saskaņā ar darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām paredzētu sistēmu vai arī iii) daļā minētu sistēmu ir obligāti apdrošināta vai brīvprātīgi tālākapdrošināta pret kādu no I pielikumā minētajiem riskiem, vai arī atbilst I pielikumā sniegtajai definīcijai, ja konkrētajā dalībvalstī šādas sistēmas nav,

[..]."

5 Minētās regulas 2. panta "Personas, uz kurām attiecas regula" 1. punktā ir paredzēts:

"Šī regula attiecas uz darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām, un uz studentiem, uz kuriem attiecas vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti, un kuri ir kādas dalībvalsts pilsoņi, vai kuri ir bezvalstnieki vai bēgļi, kas dzīvo kādā dalībvalstī, kā arī viņu ģimenes locekļi vai viņus kā apgādniekus zaudējušie ģimenes locekļi."

6 Saskaņā ar šīs pašas regulas 4. panta 1. punktu:

"Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas:

a) slimības un maternitātes pabalsti;

b) invaliditātes pabalsti, to skaitā pabalsti, kuru uzdevums ir saglabāt vai uzlabot pelnītspēju;

c) vecuma pabalsti;

d) pabalsti apgādnieka zaudējuma gadījumā;

e) pabalsti attiecībā uz nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām;

f) apbedīšanas pabalsti;

g) bezdarbnieka pabalsti;

h) ģimenes pabalsti."

7 Regulas Nr. 1408/71 II sadaļā "Piemērojamo tiesību aktu noteikšana" ir ietverts 13. pants, kurā ir noteikts:

"1. Ievērojot 14.c un 14.f pantu, personas, uz kurām attiecas šī regula, ir pakļautas tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem. Šos tiesību aktus nosaka saskaņā ar šīs sadaļas normām.

2. Ievērojot 14. līdz 17. pantu:

a) persona, kas ir nodarbināta vienā dalībvalstī, ir pakļauta šīs valsts tiesību aktiem arī tad, ja tā dzīvo citā dalībvalstī vai ja citā dalībvalstī atrodas tā uzņēmuma vai indivīda juridiskā adrese vai uzņēmējdarbības vieta, kurš nodarbina šo personu;

[..]

f) tāda persona, uz kuru vairs neattiecas kādas dalībvalsts tiesību akti, ja uz viņu nekļūst piemērojami citas dalībvalsts tiesību akti saskaņā ar kādu no iepriekšējos apakšpunktos izklāstītajiem noteikumiem vai saskaņā ar kādu no izņēmumiem vai īpašajiem noteikumiem, kas izklāstīti 14. līdz 17. pantā, ir pakļauta tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tā dzīvo, saskaņā vienīgi ar šo tiesību aktu noteikumiem."

8 Saskaņā ar šīs regulas 17. pantu:

"Divas vai vairākas dalībvalstis, šo valstu kompetentās iestādes vai šo iestāžu norīkotas institūcijas, savstarpēji vienojoties, var paredzēt izņēmumus attiecībā uz 13. līdz 16. pantu noteiktu personu kategoriju vai konkrētu personu interesēs."

Nīderlandes tiesības

AOW

9 Saskaņā ar 1956. gada 31. maija *Algemene Ouderdomswet* (Likums par vecuma pensiju vispārējo sistēmu) (*Stb*. 1956, Nr. 281; turpmāk tekstā – "*AOW*") 2. pantu "rezidents" šī likuma izpratnē ir persona, kurai Nīderlandē ir dzīvesvieta.

10 Atbilstoši *AOW* 3. panta 1. punktam personas dzīvesvieta ir nosakāma atbilstoši individuāla gadījuma apstākļiem.

11 Saskaņā ar *AOW* 6. panta 1. punkta a) apakšpunktu par apdrošinātu atbilstoši šī likuma noteikumiem ir uzskatāma persona, kas vēl nav sasniegusi pensijas vecumu un ir rezidente. Minētā 6. panta 3. punktā ir precizēts, ka, atkāpjoties no šī paša panta 1. un 2. punkta, apdrošināto personu loks var tikt paplašināts vai sašaurināts ar valsts pārvaldes regulējumu vai saskaņā ar to.

12 Ar 1998. gada 29. aprīļa likumu (*Stb*. 1998, Nr. 267) ar atpakaļejošu datumu no 1989. gada 1. janvāra *AOW* tika iekļauts 6.*bis* pants, saskaņā ar kuru:

"Attiecīgā gadījumā atkāpjoties no *AOW* 6. panta un no tā izrietošajiem noteikumiem,

a) par apdrošinātu tiek uzskatīta persona, kuras apdrošināšana, pamatojoties uz šo likumu, izriet no starptautiskas organizācijas līguma vai lēmuma noteikumu piemērošanas;

b) par apdrošinātu netiek uzskatīta persona, uz kuru, pamatojoties uz starptautiskas organizācijas līgumu vai lēmumu, attiecas citas valsts tiesību akti."

13 *AOW* 13. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka pensijas summas samazinājums 2 % apmērā tiek piemērots par katru kalendāro gadu, kurā persona, kurai ir tiesības uz pensiju, pēc 15 gadu vecuma sasniegšanas, taču pirms 65 gadu vecuma sasniegšanas nav bijusi apdrošināta.

14 Minētā 13. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka pabalsta bruto summu samazina par 2 % par katru kalendāro gadu, kurā personas, kurai ir tiesības uz pensiju, laulātais pēc 15 gadu vecuma, taču pirms 65 gadu vecuma sasniegšanas nav bijis apdrošināts.

15 Saskaņā ar *AOW* 45. panta 1. punkta pirmo teikumu – redakcijā, kādā šī tiesību norma bija formulēta 1985. gada 1. aprīlī, – apdrošinātās personas un kādreizējās apdrošinātās personas valsts pārvaldes regulējumā noteiktos gadījumos saskaņā ar tā nosacījumiem un atbilstoši tajā noteiktajam tarifam ir tiesīgas maksāt iemaksas par laikposmiem, kuros jau ir sasniegts 15 gadu vecums, taču vēl nav sasniegts 65 gadu vecums un kuros šīs personas nav apdrošinātas vai nav bijušas apdrošinātas.

16 Saskaņā ar šo pašu tiesību normu – redakcijā, kādā tā bija formulēta 1990. gada 1. janvārī, – apdrošinātās personas un kādreizējās apdrošinātās personas valsts pārvaldes regulējumā noteiktos gadījumos saskaņā ar tā nosacījumiem un atbilstoši tajā noteiktajam tarifam var brīvprātīgi apdrošināties laikposmos, kuros jau ir sasniegts 15 gadu vecums, taču vēl nav sasniegts 65 gadu vecums un kuros šīs personas nav apdrošinātas vai nav bijušas apdrošinātas.

AKW

17 1962. gada 26. aprīļa *Algemene Kinderbijslagwet* (Likums par ģimenes pabalstu vispārīgo sistēmu) (*StB*. 1962, Nr. 160; turpmāk tekstā – "*AKW*") 2. panta un 3. panta 1. punkta saturs ir identisks *AOW* 2. panta un 3. panta 1. punkta saturam.

18 Saskaņā ar *AKW* 6. panta 1. punkta a) apakšpunktu par apdrošinātu atbilstoši šī likuma normām ir uzskatāma persona, kas ir rezidente.

19 *AKW* 6.*bis* panta b) punktā – redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietā, – ir paredzēts, ka, attiecīgā gadījumā atkāpjoties no *AKW* 6. panta un no tā izrietošajiem noteikumiem, par apdrošinātu netiek uzskatīta persona, uz kuru atbilstoši starptautiskas organizācijas līgumam vai lēmumam attiecas citas valsts tiesību akti.

Noteikumi par sociāli apdrošināto personu loka paplašināšanu un sašaurināšanu

20 Atbilstoši *AOW* 6. panta 3. punktam un *AKW* 6. panta 3. punktam pamatlietās aplūkotajā laikposmā tika pieņemtas vairākas secīgas *Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen* (Noteikumi par sociāli apdrošināto personu loka paplašināšanu un ierobežošanu) versijas. Tādējādi pamatlietas apstākļiem ir secīgi piemērojami 1976. gada 19. oktobra noteikumi (*Stb*. 557, turpmāk tekstā – "1976. gada *BUB*"), 1989. gada 3. maija noteikumi (*Stb*. 164, turpmāk tekstā – "1989. gada *BUB*") un 1998. gada 24. decembra noteikumi (*Stb*. 746, turpmāk tekstā – "1999. gada *BUB*").

21 Saskaņā ar 1976. gada *BUB* 2. panta 1. punkta a) apakšpunktu par apdrošinātu tostarp *AOW* izpratnē netiek uzskatīts rezidents, kurš strādā algotu darbu ārpus Nīderlandes un kurš kā šāda darba veicējs ir apdrošināts atbilstoši tajā valstī, kurā viņš strādā, spēkā esošajiem tiesību aktiem par vecuma pabalstiem un pabalstiem nāves gadījumā, kā arī ģimenes pabalstiem.

22 1976. gada *BUB* tika aizstāts ar 1989. gada *BUB*, kura 10. panta 1. punktā – redakcijā, kas bija piemērojama no 1989. gada 1. jūlija līdz 1992. gada 1. janvārim, – bija paredzēts, ka "nav sociāli apdrošināts rezidents, kurš veic algotu darbu tikai ārpus Nīderlandes". Laikposmā no 1992. gada 1. janvāra līdz 1997. gada 1. janvārim ar šo pašu 1989. gada *BUB* normu bija noteikts, ka "nav sociāli apdrošināts rezidents, kurš vismaz trīs mēnešus pēc kārtas ir veicis algotu darbu tikai ārpus Nīderlandes". Saskaņā ar 1989. gada *BUB* redakciju, kas bija piemērojama no 1997. gada 1. janvāra līdz 1999. gada 1. janvārim, tā 10. panta 1. punktā bija noteikts, ka "nav sociāli apdrošināts rezidents, kurš vismaz trīs mēnešus pēc kārtas ir veicis algotu darbu tikai ārpus Nīderlandes, ja vien šis darbs nav ticis veikts uz darba tiesisko attiecību ar Nīderlandē dzīvojošu vai reģistrētu darba devēju pamata".

23 1999. gada 1. janvārī 1989. gada *BUB* tika aizstāts ar 1999. gada *BUB*. Tā 12. pantā ir paredzēts, ka "nav sociāli apdrošināta persona, kurai dzīvesvieta ir Nīderlandē un kura vismaz trīs mēnešus pēc kārtas ir veikusi algotu darbu tikai ārpus Nīderlandes, ja vien šis darbs nav ticis veikts uz darba tiesisko attiecību ar Nīderlandē dzīvojošu vai reģistrētu darba devēju pamata".

24 Gan 1989. gada *BUB*, gan 1999. gada *BUB* attiecīgi to 25. un 24. pantā bija ietverta taisnīguma klauzula, uz kuras pamata *SVB* ir tiesīga saskaņā ar 1989. gada *BUB* konkrētos gadījumos atkāpties no citām šo noteikumu normām, lai labotu būtisku netaisnību, kas var izrietēt no apdrošināšanas pienākuma vai no atbrīvojuma no šī pienākuma atbilstoši minētajiem noteikumiem, vai atbilstoši 1999. gada *BUB* nepiemērot šo noteikumu normas vai atkāpties no tām, ciktāl šī piemērošana, ievērojot apdrošināto personu kategorijas paplašināšanas vai sašaurināšanas būtiskumu, rada ievērojamu netaisnību, kas izriet tikai no apdrošināšanās pienākuma vai no atbrīvojuma no šī pienākuma atbilstoši šiem otrajiem minētajiem noteikumiem.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

25 Visiem prasītājiem pamatlietās ir Nīderlandes pilsonība, un viņi dzīvo Nīderlandē.

Lieta C-95/18

26 *H. D. Giesen* laulātā strādāja Vācijā kā "*geringfügig Beschäftigte*", proti, persona ar mazsvarīgu darbu, 1970. gadā un vēlreiz – laikposmā no 1988. gada 19. maija līdz 1993. gada 12. maijam. Viņa tostarp bija pārdevēja apģērbu veikalā un saskaņā ar gadījuma darba līgumu strādāja algotu darbu ierobežotu stundu skaitu mēnesī, nepārsniedzot divām vai trim dienām mēnesī ekvivalentu stundu skaitu.

27 *H. D. Giesen* 2006. gada 22. septembrī iesniedza pieteikumu par vecuma pensijas un partnera pabalsta piešķiršanu saskaņā ar *AOW*, kurus ar 2007. gada 3. oktobra lēmumu *SVB* viņam piešķīra. Taču partnera pabalsts tika samazināts par 16 %, pamatojot ar to, ka laikposmā, kad *Giesen* kundze strādāja Vācijā, viņa nebija apdrošināta saskaņā ar Nīderlandes sociālā nodrošinājuma sistēmu. *H. D. Giesen* iesniedza sūdzību par šo lēmumu, ciktāl tas attiecas uz minētā pabalsta samazināšanu. Ar 2008. gada 20. maija lēmumu šī sūdzība tika atzīta par nepamatotu.

28 Ar 2008. gada 13. oktobra spriedumu *Rechtbank Roermond* (Rūrmondas tiesa, Nīderlande) atzina par nepamatotu *H. D. Giesen* celto prasību par šo lēmumu.

29 *F. van den Berg* bija nodarbināts Vācijā īsos laikposmos no 1972. gada 25. jūnija līdz 24. jūlijam un no 1990. gada 1. janvāra līdz 1994. gada 31. decembrim. Tā kā viņa ienākumi bija pārāk mazi, nevarēja uzskatīt, ka viņam Vācijā jāveic iemaksas saistībā ar sociālā nodrošinājuma sistēmu. *F. van den Berg* 2008. gada 17. janvārī saskaņā ar *AOW* lūdza piešķirt vecuma pensiju. *SVB* ar 2008. gada 1. augusta lēmumu viņam piešķīra šo pensiju, taču to samazināja par 14 %, pamatojot ar to, ka *F. van den Berg* nav bijis apdrošināts Nīderlandē vairāk nekā septiņus gadus. Ar 2008. gada 25. novembra lēmumu viņa sūdzība par minēto lēmumu tika atzīta par daļēji pamatotu un samazinājums tika noteikts 10 % apmērā.

30 Ar 2009. gada 19. oktobra spriedumu *Rechtbank Maastricht* (Māstrihtas tiesa, Nīderlande) atzina par nepamatotu pret 2008. gada 25. novembra lēmumu vērsto prasību.

Lieta C-96/18

31 *C. E. Franzen* saskaņā ar *AKW* Nīderlandē saņēma ģimenes pabalstu par savu 1995. gadā dzimušo meitu, kuru viņa audzināja viena. 2002. gada novembrī viņa *SVB* darīja zināmu, ka kopš 2001. gada 1. janvāra ir nodarbināta Vācijā, kur viņa strādāja par frizieri 20 stundas nedēļā. Tā kā *C. E. Franzen* no šī darba gūtie ienākumi bija nelieli, uz viņu attiecās obligātā apdrošināšana tikai saistībā ar *Unfallversicherung* (Vācijas tiesiskais regulējums par apdrošināšanu pret nelaimes gadījumiem darbā) un viņai nebija pieejama neviena cita Vācijas sociālā nodrošinājuma sistēma. Ar 2003. gada 25. februāra lēmumu *SVB* no 2002. gada 1. oktobra viņai atņēma tiesības uz ģimenes pabalstu.

32 Ar 2003. gada 21. septembra vēstuli *C. E. Franzen*, piemērojot 1999. gada *BUB* 24. pantu, lūdza atcelt viņas izslēgšanu no garantijām, kuras izriet no sociālā nodrošinājuma sistēmas. Ar 2004. gada 15. marta lēmumu *SVB* noraidīja šo lūgumu, pamatojot ar to, ka *C. E. Franzen* nav apdrošināta nedz saskaņā ar Savienības tiesībām, nedz saskaņā ar Nīderlandes tiesību normām. Tomēr *SVB* norāda, ka tā vienlaikus ar šī lēmuma paziņošanu ieteica *C. E. Franzen* lūgt kompetentajai Vācijas iestādei, piemērojot Regulas Nr. 1408/71 17. pantu, uz viņu attiecināt tikai Nīderlandes tiesību aktus. *C. E. Franzen* neesot reaģējusi uz šo ieteikumu.

33 *C. E. Franzen* 2006. gada 30. janvārī iesniedza atkārtotu pieteikumu par ģimenes pabalsta piešķiršanu, kuru *SVB* ar 2006. gada 27. marta lēmumu apmierināja no 2006. gada pirmā ceturkšņa.

34 Ar 2007. gada 5. jūnija lēmumu *C. E. Franzen* lūdza, lai viņai tiktu piešķirts ģimenes pabalsts no 2002. gada ceturtā ceturkšņa. Ar 2007. gada 5. jūlija lēmumu *SVB* konstatēja, ka no 2006. gada pirmā ceturkšņa *C. E. Franzen* vairs nebija tiesību saņemt ģimenes pabalstu, taču *SVB* nolēma neatgūt nepamatoti izmaksātās summas. Ar 2007. gada 16. novembra lēmumu *C. E. Franzen* sūdzība par 2007. gada 5. jūlija lēmumu tika noraidīta kā nepamatota un viņas 2007. gada 5. jūnija lūgums veikt pārskatīšanu arī tika noraidīts.

35 2008. gada 6. februārī, kad *Rechtbank Maastricht* (Māstrihtas tiesa, Nīderlande) vēl nebija izskatīta *C. E. Franzen* prasība par 2007. gada 16. novembra lēmumu par sūdzības noraidīšanu, *SVB* pieņēma jaunu lēmumu, ar kuru tika grozīts tās 2007. gada 16. novembra lēmuma pamatojums, norādot, ka pieteikumi par ģimenes pabalsta piešķiršanu ir tikuši noraidīti, jo saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punktu attiecībā uz *C. E. Franzen* esot bijuši piemērojami vienīgi Vācijas tiesību akti, tādējādi izslēdzot Nīderlandes sociālā nodrošinājuma sistēmas piemērošanu.

36 Ar 2008. gada 5. augusta spriedumu *Rechtbank Maastricht* (Māstrihtas tiesa) *C. E. Franzen* celtās prasības par *SVB* 2007. gada 16. novembra un 2008. gada 6. februāra lēmumiem atzina par nepamatotām.

Trim lietām kopīgie apsvērumi

37 *F. van den Berg* un *H. D. Giesen*, kā arī *C. E. Franzen* attiecīgi par *Rechtbank Maastricht* (Māstrihtas tiesa) un *Rechtbank Roermond* (Rūrmondas tiesa) taisītajiem spriedumiem iesniedza apelācijas sūdzības *Centrale Raad van Beroep* (Centrālā apelācijas tiesa sociālā nodrošinājuma un civildienesta lietās, Nīderlande). Šī pēdējā minētā tiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus saistībā ar Regulas Nr. 1408/71 13. panta un LESD 45. un 48. panta interpretāciju, lai pārbaudītu, vai Savienības tiesībām ir pretrunā tas, ka *F. van den Berg* un *H. D. Giesen*, kā arī *C. E. Franzen* ir izslēgti no Nīderlandes sociālā nodrošinājuma sistēmas šajā lietā aplūkotajos periodos.

38 Ar 2015. gada 23. aprīļa spriedumu lietā *Franzen* u.c. (C-382/13, EU:C:2015:261) Tiesa nosprieda, ka Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta a) apakšpunkts, lasot kopā ar šī panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tādos apstākļos kā pamatlietā aplūkotie ar to tiek pieļauts, ka migrējošs darba ņēmējs, uz kuru attiecas nodarbinātības dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar dzīvesvietas dalībvalsts tiesisko regulējumu saņem no šīs valsts pabalstus saistībā ar vecuma apdrošināšanas sistēmu un ģimenes pabalstus.

39 2016. gada 6. jūnijā *Centrale Raad van Beroep* (Centrālā apelācijas tiesa sociālā nodrošinājuma un civildienesta lietās) pasludināja divus spriedumus: vienu attiecībā uz *F. van den Berg* un *H. D. Giesen* un otru attiecībā uz *C. E. Franzen*, kuros tā no 2015. gada 23. aprīļa sprieduma *Franzen* u.c. (C-382/13, EU:C:2015:261) secināja, ka tādos gadījumos, kā tie, kuri skar *F. van den Berg* un *H. D. Giesen*, kā arī *C. E. Franzen*, var tikt pieļauts izņēmums no principa par tikai vienas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu sociālā nodrošinājuma jomā, kas izriet no Regulas Nr. 1408/71 13. panta. Šī tiesa tātad, lai izslēgtu *AOW* 6.*bis* panta b) punkta un *AKW* 6.*bis* panta b) punkta piemērošanu, piemēroja taisnīguma klauzulas, kas paredzētas 1989. gada *BUB* 25. pantā un 1999. gada *BUB* 24. pantā, un abās lietās apmierināja prasītāju prasības.

40 *SVB* iesniedza kasācijas sūdzību *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa), kas ir iesniedzējiesa pamatlietās, par *Centrale Raad van Beroep* (Centrālā apelācijas tiesa sociālā nodrošinājuma un civildienesta lietās) spriedumiem.

41 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, balstoties uz 2015. gada 23. aprīļa spriedumu *Franzen* u.c. (C-382/13, EU:C:2015:261), ir neiespējami bez pamatotām šaubām atbildēt uz jautājumu, vai Savienības tiesības tādos apstākļos kā pamatlietā aplūkotie ne tikai atļauj, bet it īpaši nosaka pienākumu nepiemērot valsts tiesību aktus, kuros paredzēts, ka Nīderlandes rezidents nav piesaistīts šīs dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmai, ja viņš strādā citā dalībvalstī un, pamatojoties uz Regulas Nr. 1408/71 13. pantu, viņam ir piemērojami šie pēdējās minētās valsts tiesību akti sociālā nodrošinājuma jomā.

42 Šajos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību lietās C-95/18 un C-96/18 un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

– Lietā C-95/18:

“1) a) Vai LESD 45. un 48. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem tādos gadījumos kā šajā lietā aplūkotie ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums kā *AOW* 6.*bis* panta *initio* un b) punkts? Šī tiesiskā regulējuma sekas ir tādas, ka Nīderlandes rezidents nav piesaistīts šīs dzīvesvietas valsts sociālās apdrošināšanas sistēmai, ja viņš strādā citā dalībvalstī, un, pamatojoties uz Regulas Nr. 1408/71 13. pantu, viņam ir piemērojami nodarbinātības valsts sociālās apdrošināšanas tiesību akti. Šos gadījumus raksturo tas, ka ieinteresētajām personām, pamatojoties uz nodarbinātības valsts tiesisko regulējumu un ņemot vērā viņu profesionālās darbības īslaicīgumu šajā valstī, nav tiesību uz vecuma pensiju.

b) Vai, lai atbildētu uz pirmā jautājuma a) daļu, nozīme ir tam, ka valsts, kurai nav kompetences saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 13. pantu, rezidentam nav pienākuma veikt iemaksas šīs valsts sociālās apdrošināšanas sistēmā? Proti, attiecībā uz periodiem, kad rezidents strādā citā dalībvalstī, viņš, pamatojoties uz [šo 13. pantu], ir piesaistīts tikai nodarbinātības valsts sociālā nodrošinājuma sistēmai, un arī Nīderlandes valsts tiesību aktos šādā gadījumā nav paredzēts pienākums veikt iemaksas.

2) Vai, lai atbildētu uz pirmo jautājumu, nozīme ir tam, ka ieinteresētajām personām bija iespēja brīvprātīgi noslēgt apdrošināšanas līgumu saskaņā ar *AOW* vai viņiem bija iespēja lūgt *SVB* noslēgt vienošanos Regulas Nr. 1408/71 17. panta izpratnē?

3) Vai Regulas Nr. 1408/71 13. pantam ir pretrunā situācija, kad tādai personai kā *H. D. Giesen* laulātajai, kura pirms 1989. gada 1. janvāra, vērtējot tikai saskaņā ar valsts tiesību aktiem, saskaņā ar *AOW* bija apdrošināta viņas dzīvesvietas valstī, proti, Nīderlandē, pamatojoties uz šo apdrošināšanu, rodas tiesības uz vecuma pensiju, ja runa ir par periodiem, kuros viņai saskaņā ar šo [minētās] regulas normu, ņemot vērā profesionālo darbību citā dalībvalstī, bija piemērojami šīs nodarbinātības valsts tiesību akti? Vai arī tiesības uz pabalstu, pamatojoties uz *AOW*, ir jāuzskata par tiesībām uz pabalstu, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav atkarīgas no nodarbinātības vai apdrošināšanas nosacījumiem [2008. gada 20. maija sprieduma *Bosmann* (C-352/06, EU:C:2008:290)] izpratnē, kas nozīmē, ka viņas gadījumā var tikt piemēroti šajā spriedumā ietvertie apsvērumi?"

– Lietā C-96/18:

"1) Vai LESD 45. un 48. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem tādā gadījumā kā šajā lietā aplūkotais ir pretrunā tāda valsts tiesību norma kā *AKW* 6.*bis* panta *initio* un b) punkts? Šīs tiesību normas sekas ir tādas, ka Nīderlandes rezidents nav piesaistīts šīs dzīvesvietas valsts sociālās apdrošināšanas sistēmai, ja viņš strādā citā dalībvalstī un, pamatojoties uz Regulas Nr. 1408/71 13. pantu, viņam ir piemērojami nodarbinātības valsts sociālās apdrošināšanas tiesību akti. Šo gadījumu raksturo tas, ka ieinteresētajai personai, pamatojoties uz nodarbinātības valsts tiesisko regulējumu un ņemot vērā viņas profesionālās darbības īslaicīgumu šajā valstī, nav tiesību uz ģimenes pabalstu.

2) Vai, lai atbildētu uz iepriekšējo jautājumu, nozīme ir tam, ka ieinteresētajai personai bija iespēja lūgt *SVB* noslēgt vienošanos Regulas Nr. 1408/71 17. panta izpratnē?"

43 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2018. gada 12. marta lēmumu lietas C-95/18 un C-96/18 rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma taisīšanai tika apvienotas.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-95/18 pieņemamību

44 Savos rakstveida apsvērumos *F. van den Berg* apgalvo, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-95/18 ir nepieņemams, pamatojoties uz to, ka kasācijas sūdzība *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) varēja tikt celta vienīgi attiecībā uz ierobežoti uzskaitītām tiesību normām, starp kurām neesot *AOW* 6.*bis* pants. Iesniedzējtiesai tātad lieta neesot bijusi jāizskata pēc būtības, un tās kompetencē tādējādi neesot uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus.

45 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka vienīgi valsts tiesa, kura izskata lietu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, var – ņemot vērā lietas īpatnības – noteikt gan to, cik nepieciešams ir prejudiciālais nolēmums šīs tiesas sprieduma taisīšanai, gan to, cik atbilstoši ir Tiesai uzdotie

jautājumi. Līdz ar to, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju, Tiesai principā ir par tiem jālemj (spriedums, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c., C-621/18, EU:C:2018:999, 26. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

46 No tā izriet, ka uz jautājumiem par Savienības tiesību interpretāciju attiecas atbilstības prezumpcija. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālu jautājumu vienīgi tad, kad ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību normas interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (spriedums, 2018. gada 10. decembris, *Wightman* u.c., C-621/18, EU:C:2018:999, 27. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

47 Šajā ziņā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka saistībā ar LESD 267. pantā paredzēto tiesvedību Tiesai nav jāpārbauda, vai lēmums uzdot prejudiciālus jautājumus tika pieņemts atbilstoši valsts tiesību normām par tiesu darba organizāciju un procedūru (spriedums, 2015. gada 16. jūnijs, *Gauweiler* u.c., C-62/14, EU:C:2015:400, 26. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

48 Tādējādi *F. van den Berg* argumenti nav pietiekami, lai atspēkotu šī sprieduma 46. punktā norādīto atbilstības pieņēmumu. No tā izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-95/18 ir pieņemams.

Par pirmajiem un otrajiem jautājumiem lietās C-95/18 un C-96/18

49 Ar pirmajiem un otrajiem jautājumiem lietās C-95/18 un C-96/18, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 45. un 48. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir tādi dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem šajā dalībvalstī dzīvojošs migrējošs darba ņēmējs, kam ir piemērojami nodarbinātības dalībvalsts sociālā nodrošinājuma tiesību akti saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 13. pantu, nav piesaistīts šīs dzīvesvietas dalībvalsts sociālās apdrošināšanas sistēmai, lai gan saskaņā ar nodarbinātības dalībvalsts tiesību aktiem šim darba ņēmējam nav tiesību uz vecuma pensiju vai ģimenes pabalstiem.

50 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, ir jāatgādina, ka, lai nodrošinātu darba ņēmēju brīvu pārvietošanos Savienībā, ievērojot vienlīdzīgas attieksmes pret šīm personām principu saskaņā ar dažādu valstu tiesību aktiem, ar Regulu Nr. 1408/71 ir ieviesta koordinēšanas sistēma, kurā konkrēti tās II sadaļā ir reglamentēts, kā ir jānosaka, kādas valsts vai kādu valstu tiesību akti ir piemērojami darba ņēmējiem vai pašnodarbinātām personām, kas dažādos apstākļos izmanto savas tiesības brīvi pārvietoties. Šīs kolīziju normu sistēmas pilnīgais raksturs principā liedz dalībvalsts likumdevējiem tiesības brīvi noteikt valsts tiesību aktu piemērošanas apjomu un nosacījumus attiecībā uz personām, kuras tiem pakļautas, un attiecībā uz teritoriju, kurā šo valsts tiesību aktu normas rada sekas (spriedums, 2015. gada 26. februāris, *de Ruyter*, C-623/13, EU:C:2015:123, 34. un 35. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

51 Šajā ziņā Regulas Nr. 1408/71 13. panta, kurā paredzēti vispārīgi noteikumi piemērojamo tiesību aktu noteikšanai, 1. punktā ir paredzēts, ka personas, uz kurām ir attiecināma šī regula, ir pakļautas tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem, kas tātad, ievērojot tās 14.c un 14.f pantu, izslēdz jebkādu vienlaicīgas vairāku valstu tiesību normu piemērošanas iespēju attiecībā uz vienu un to pašu laikposmu (spriedums, 2015. gada 26. februāris, *de Ruyter*, C-623/13, EU:C:2015:123, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

52 Īstenojot principu par vienas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu sociālā nodrošinājuma jomā, kā tas definēts Regulas Nr. 1408/71 13. panta 1. punktā, šī panta 2. punkta a) apakšpunktā ir precizēts, ka uz darba ņēmēju, kurš ir nodarbināts kādā no dalībvalstīm, attiecas šīs dalībvalsts tiesību akti, pat ja viņš dzīvo citā dalībvalstī.

53 Tomēr šis princips par vienas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu dalībvalstij, kurai nav kompetences atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 II sadaļas normām, nevar liegt iespēju, ievērojot konkrētus nosacījumus, piešķirt ģimenes pabalstus vai vecuma pensiju migrējošam darba ņēmējam saskaņā ar šīs valsts tiesībām. Proti, Regulas Nr. 1408/71 mērķis nav kādas personas dzīvesvietas dalībvalstij, piemērojot tās tiesību aktus, liegt piešķirt ģimenes un vecuma pabalstus šai personai, pat ja, piemērojot šīs regulas 13. panta 2. punkta a) apakšpunktu, personai ir jāpiemēro tās dalībvalsts tiesību akti, kurā tā veic algotu darbu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 23. aprīlis, *Franzen* u.c., C-382/13, EU:C:2015:261, 58.–61. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

54 Iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlietās piemērojamie Nīderlandes tiesību akti izslēdz personas, kas dzīvo valsts teritorijā, dalību valsts sociālā nodrošinājuma sistēmā, kamēr šī persona ir nodarbināta citā dalībvalstī. Šajos tiesību aktos arī neesot paredzēta iespēja nepiemērot šo izslēgšanu no sociālā nodrošinājuma sistēmas, jo pamatlietas apstākļos nevar atsaukties uz 1989. gada *BUB* un 1999. gada *BUB* paredzētajām taisnīguma klauzulām. Tādējādi tādā situācijā kā šajās lietās aplūkotās, iesniedzējtiesas ieskatā, uz personu nevar attiekties iespēja atkāpties no Tiesas judikatūrā nostiprinātā principa par vienas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu.

55 Šo kontekstu raksturo arī apstāklis, ka konkrētajā gadījumā migrējošiem darba ņēmējiem, piemērojot tās nodarbinātības dalībvalsts tiesību aktus, kurai ir kompetence atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 13. pantam, nebija tiesību saņemt sociālos pabalstus.

56 Protams, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru visu LESD normu par personu brīvu pārvietošanos mērķis ir atvieglot Savienības pilsoņu visa veida nodarbinātību Savienības teritorijā, un tajās ir aizliegti pasākumi, kas varētu radīt šiem pilsoņiem neizdevīgāku situāciju, ja viņi vēlas veikt kādu darbību dalībvalsts teritorijā, kas nav viņu izcelsmes dalībvalsts. Tomēr Savienības primārajās tiesībās darba ņēmējam nevar tikt garantēts, ka pārvietošanās uz dalībvalsti, kas nav viņa izcelsmes dalībvalsts, ir neitrāla sociālā nodrošinājuma jomā, jo šāda pārvietošanās, ņemot vērā starp dalībvalstu sistēmām un tiesību aktiem pastāvošās atšķirības, katrā konkrētā gadījumā attiecīgajai personai var būt vairāk vai mazāk izdevīga vai neizdevīga no šī viedokļa (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 18. jūlijs, *Erzberger*, C-566/15, EU:C:2017:562, 33. un 34. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

57 Pirmkārt, lai gan ar LESD 45. pantu nav saderīgs jebkāds valsts pasākums, kas var traucēt vai padarīt mazāk pievilcīgu šajā pantā garantētās pārvietošanās pamatbrīvības izmantošanu Savienības pilsoņiem, ar minēto pantu darba ņēmējam, kurš pārvietojas uz dalībvalsti, kas nav viņa izcelsmes dalībvalsts, netiek piešķirtas tiesības uzņēmējā dalībvalstī atsaukties uz to pašu sociālo nodrošinājumu, kāds tam bija viņa izcelsmes valstī saskaņā ar šīs pēdējās minētās dalībvalsts tiesisko regulējumu (skat. pēc analoģijas spriedumu, 2017. gada 18. jūlijs, *Erzberger*, C-566/15, EU:C:2017:562, 33. un 35. punkts).

58 LESD 45. pantu arī nevar interpretēt tādējādi, ka ar to migrējošam darba ņēmējam savā dzīvesvietas dalībvalstī ir tiesības atsaukties uz to pašu sociālo nodrošinājumu, kāds uz viņu attiektos, ja viņš strādātu šajā dalībvalstī, apstākļos, kad viņš strādā citā dalībvalstī un viņam nav tiesību uz šādu nodrošinājumu, piemērojot atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 13. pantam kompetentās dalībvalsts tiesību normas.

59 Otrkārt, attiecībā uz LESD 48. pantu, kurā paredzēta dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanas sistēma, nevis to harmonizācija, atšķirības katras dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmās pēc būtības un no procedūras viedokļa un tādējādi arī atšķirības tur apdrošināto personu tiesībās šī tiesību norma neietekmē un katras dalībvalsts kompetencē, ievērojot Savienības tiesības, ir savos tiesību aktos noteikt sociālā nodrošinājuma sistēmas pabalstu piešķiršanas nosacījumus (spriedums, 2012. gada 12. jūnijs, *Hudzinski* un *Wawrzyniak*, C-611/10 un C-612/10, EU:C:2012:339, 42. punkts).

60 Tāda LESD 48. panta interpretācija – saskaņā ar kuru tādos apstākļos kā pamatlietā aplūkotie ar to ir noteikts pienākums dalībvalstij, kurai nav kompetences, piešķirt sociālo nodrošinājumu migrējošam darba ņēmējam, kuram ir algots darbs kādā citā dalībvalstī, – kaitētu sociālā nodrošinājuma jomā piemērojamo dalībvalstu tiesību aktu koordinēšanas sistēmai, kuru raksturo Regulas Nr. 1408/71 13. pantā paredzētais princips par vienas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu.

61 Faktiski pastāv risks, ka šāda interpretācija izjauktu līdzsvaru, kas ieviests ar LESD, jo šāds pienākums tādās situācijās kā pamatlietā aplūkotās varētu izraisīt to, ka tiktu piemērotas vienīgi tās dalībvalsts tiesības, kura piedāvā labvēlīgāku sociālo nodrošinājumu. Šāds piesaistes kritērijs būtu īpaši grūti piemērojams, ņemot vērā lielo iespējamo pabalstu skaitu, kuri atbilst dažādām Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā uzskaitītām sociālā nodrošinājuma jomām.

62 Turklāt šāds risinājums varētu kaitēt dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmas finansiālajam līdzsvaram, piedāvājot labvēlīgāku sociālo nodrošinājumu.

63 No iesniedzējtiesas norādītās informācijas tās lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka tas, ka migrējošie darba ņēmēji, kas ir pamatlietas puses, nebija sociāli apdrošināti par periodiem, kuru laikā viņi ir strādājuši ārpus viņu dzīvesvietas dalībvalsts, izriet vienīgi no tās dalībvalsts tiesību aktu piemērošanas, kurai ir kompetence saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 13. pantu. Valsts tiesību aktu sociālā nodrošinājuma jomā saturs nav harmonizēts ne saskaņā ar LESD normām, ne saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 normām.

64 Tādējādi LESD 45. un 48. pants nevar tikt interpretēts tā, ka tādos apstākļos kā pamatlietās aplūkotie ar tiem dzīvesvietas dalībvalstij ir noteikts pienākums piešķirt sociālos pabalstus migrējošam darba ņēmējam apstākļos, kad viņam nav tiesību uz šādiem pabalstiem, piemērojot tās nodarbinātības dalībvalsts tiesību aktus sociālā nodrošinājuma jomā, kurai ir kompetence atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 13. pantam.

65 Tomēr ir jāatgādina, ka saistībā ar Regulas Nr. 1408/71 17. pantu divām dalībvalstīm, savstarpēji vienojoties, ir iespēja noteiktu personu kategoriju un noteiktu personu interesēs paredzēt izņēmumus no principa par vienas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu. Šī iespēja ir īpaši paredzēta gadījumiem, kad, kā tas ir attiecībā uz pamatlietas pusēm, piemērojamās nodarbinātības dalībvalsts tiesības migrējošam darba ņēmējam nepiešķir nekādas tiesības uz vecuma pensiju vai ģimenes pabalstiem, lai gan viņam būtu tiesības uz šādiem pabalstiem, ja viņš būtu palicis savā dzīvesvietas dalībvalstī nenodarbināts.

66 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka LESD 45. un 48. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem šajā dalībvalstī dzīvojošs migrējošs darba ņēmējs, uz kuru saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 13. pantu attiecas nodarbinātības dalībvalsts tiesību akti sociālā nodrošinājuma jomā, nav apdrošināts saistībā ar šīs dzīvesvietas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmu, lai gan saskaņā ar nodarbinātības dalībvalsts tiesību aktiem šim darba ņēmējam nav tiesību uz vecuma pensiju vai ģimenes pabalstiem.

Par trešo jautājumu lietā C-95/18

67 Ar trešo jautājumu lietā C-95/18 iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 1408/71 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka kāda dalībvalsts, kurā dzīvo migrējošs darba ņēmējs un kurai saskaņā ar šo pantu nav kompetences, tiesību uz vecuma pensiju šim migrējošam darba ņēmējam piešķiršanu pakļauj apdrošināšanas pienākumam, kas nozīmē, ka ir jābūt veiktām obligātajām iemaksām.

68 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai gan saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta a) apakšpunktu personai, kura kādā dalībvalstī veic algotu darbu, ir jāpiemēro šīs valsts tiesību akti pat tad, ja šīs personas dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, tomēr šīs regulas mērķis nav dzīvesvietas dalībvalstij liegt saskaņā ar tās tiesību aktiem šai personai piešķirt tādu sociālā nodrošinājuma pabalstu kā vecuma pensiju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2008. gada 20. maijs, *Bosmann*, C-352/06, EU:C:2008:290, 31. punkts).

69 2008. gada 20. maija spriedumā *Bosmann* (C-352/06, EU:C:2008:290, 32. punkts) Tiesa, atsaucoties uz 1986. gada 12. jūnija spriedumu *Ten Holder* (302/84, EU:C:1986:242) un 1986. gada 10. jūlija spriedumu *Luijten* (60/85, EU:C:1986:307), ir precizējusi, ka šie spriedumi – tos lasot to īpašajos kontekstos, kas atšķiras no pamatlietas, – nevar būt pamats, lai izslēgtu, ka dalībvalsts, kurai nav kompetences un kurā tiesības uz ģimenes pabalstu nav pakārtotas nodarbinātības un apdrošināšanas nosacījumiem, var piešķirt šādu pabalstu personai, kas dzīvo tās teritorijā, ja šādas piešķiršanas iespēja faktiski izriet no tās tiesību aktiem.

70 Uzskatot, ka dalībvalsts, kurai saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 13. pantu nav kompetences, tiesības uz ģimenes pabalstu nevar pakļaut nosacījumam par apdrošināšanu, Tiesa ir vienīgi nostiprinājusi principu par vienas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu, kāds tas attiecas uz migrējošiem darba ņēmējiem. Proti, Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka uz personu, kura ir nodarbināta kādā dalībvalstī, šīs valsts tiesību akti attiecas arī tad, ja šī persona dzīvo citā dalībvalstī. No tā izriet, ka saskaņā ar principu par vienas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu dalībvalsts, kurā dzīvo migrējošais darba ņēmējs, nevar šim darba ņēmējam noteikt apdrošināšanas pienākumu, nekaitējot LESD 48. pantā paredzētajai koordinēšanas sistēmai.

71 Pastāvētu risks, ka ar šādu dalībvalsts, kurai atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 13. pantam nav kompetences, noteiktu apdrošināšanas pienākumu, kas nozīmē, ka jābūt veiktām obligātajām iemaksām, migrējošam darba ņēmējam obligāti būtu jāveic iemaksas divu dažādu dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmās, kas būtu pretrunā principam par vienas dalībvalsts tiesību aktu piemērošanu, ko vēlējies nostiprināt Savienības likumdevējs.

72 Tomēr apstāklis, ka dalībvalsts, kurai atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 13. pantam nav kompetences, nevar tiesības uz ģimenes pabalstu pakļaut apdrošināšanas pienākumam, nevar tikt saprasts tādējādi, ka jebkāda migrējošā darba ņēmēja apdrošināšana šajā dalībvalstī ir aizliegta. Dzīvesvietas dalībvalsts, pamatojoties uz piesaistes kritēriju, kas nav balstīts uz nodarbinātības vai apdrošināšanas nosacījumiem, var piešķirt sociālos pabalstus un tostarp vecuma pabalstus personai, kura dzīvo tās teritorijā, ja šādas piešķiršanas iespēja patiešām izriet no tās tiesību aktiem.

73 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā C-95/18 izriet, ka saskaņā ar pamatlietā aplūkotā periodā piemērojamajām valsts tiesībām *H. D. Giesen* laulātā šajā periodā bija apdrošināta saskaņā ar *AOW* kā Nīderlandes iedzīvotāja. Šajos tiesību aktos paredzētais piesaistes kritērijs tātad bija migrējošā darba ņēmēja dzīvesvieta.

74 Nīderlandes valdība tiesas sēdē tomēr norādīja, ka iemaksu veikšana esot bijusi nepieciešama, lai piešķirtu vecuma pensiju, un ka faktu, kas bija lietas C-95/18 pamatā, norises laikā ar dzīvesvietas nosacījumu vien bija par maz, lai saņemtu šādus pabalstus. Tātad iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai faktu, kas bija lietas C-95/18 pamatā, norises laikā *H. D. Giesen* laulātajai bija tiesības uz vecuma pabalstiem neatkarīgi no pienākuma par iemaksu veikšanu.

75 Vēl ir jāprecizē, ka no Tiesas judikatūras arī izriet, ka LESD 45.–48. panta, kā arī Regulas Nr. 1408/71, kas ir pieņemta to īstenošanai, mērķis tostarp ir izvairīties, ja vien tam nav objektīva pamatojuma, no tā, ka pret darba ņēmēju, kurš ir izmantojis savas tiesības brīvi pārvietoties, izturētos mazāk labvēlīgi nekā pret darba ņēmēju, kurš visu karjeru ir īstenojis vienā vienīgā dalībvalstī (spriedums, 2012. gada 12. jūnijs, *Hudzinski* un *Wawrzyniak*, C-611/10 un C-612/10, EU:C:2012:339, 80. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

76 Tā tas būtu gadījumā, ja ar pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu migrējošais darba ņēmējam būtu radīta nelabvēlīgāka situācija nekā personām, kas visu profesionālo darbību ir veikušas dalībvalstī, kurā ir piemērojams šis tiesiskais regulējums, un ja tajā ir paredzēts, ka šim darba ņēmējam ir jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas, kuras tiek zaudētas, kas arī ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

77 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Regulas Nr. 1408/71 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka dalībvalsts, kurā dzīvo migrējošs darba ņēmējs un kurai saskaņā ar šo pantu nav kompetences, tiesību uz vecuma pensiju šim migrējošam darba ņēmējam piešķiršanu pakļauj apdrošināšanas pienākumam, kas nozīmē, ka ir jābūt veiktām sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām.

Par tiesāšanās izdevumiem

78 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) **LESD 45. un 48. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tādi dalībvalsts tiesību akti, saskaņā ar kuriem šajā dalībvalstī dzīvojošs migrējošs darba ņēmējs, uz kuru attiecas nodarbinātības dalībvalsts tiesību akti sociālā nodrošinājuma jomā saskaņā ar Padomes Regulas (EEK) Nr. 1408/71 (1971. gada 14. jūnijs) par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas grozīta un atjaunināta ar Padomes Regulu (EK) Nr. 118/97 (1996. gada 2. decembris), kura grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1992/2006 (2006. gada 18. decembris), 13. pantu, nav apdrošināts saistībā ar šīs dzīvesvietas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmu, lai gan saskaņā ar nodarbinātības dalībvalsts tiesību aktiem šim darba ņēmējam nav tiesību uz vecuma pensiju vai ģimenes pabalstiem.**

2) **Regulas Nr. 1408/71, redakcijā ar grozījumiem un atjauninājumiem, kas izdarīti ar Regulu Nr. 118/97, kurā izdarīti grozījumi ar Regulu Nr. 1992/2006, 13. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tas, ka dalībvalsts, kurā dzīvo migrējošs darba ņēmējs un kurai saskaņā ar šo pantu nav kompetences, tiesību uz vecuma pensiju šim migrējošam darba ņēmējam piešķiršanu pakļauj apdrošināšanas pienākumam, kas nozīmē, ka ir jābūt veiktām sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām.**

[Paraksti]